

УДК 159.9:378:614.8

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8458/2026-1-5>**Яремко Роман Ярославович,**

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри практичної психології та педагогіки,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
вулиця Клепарівська, 35, Львів, 79007, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2781-7788>

Коваль Ігор Святославович,

доктор педагогічних наук,
начальник факультету психології та соціального захисту
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
вулиця Клепарівська, 35, Львів, 79007, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9204-9228>

Дида Каріна Романівна,

здобувач вищої освіти третього року навчання спеціальності 053 Психологія
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
вулиця Клепарівська, 35, Львів, 79007, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4569-6907>

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

***Анотація.** У статті розглянуто роль психологічного забезпечення у закладах вищої освіти Державної служби України з надзвичайних ситуацій як важливого складника професійної підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту. Актуальність дослідження зумовлена зростанням вимог до психологічної готовності особистості до діяльності в умовах підвищеного ризику, невизначеності та психоемоційного навантаження, особливо в умовах воєнного стану та частих надзвичайних ситуацій.*

Проаналізовано сутність поняття «психологічне забезпечення» у контексті освітнього середовища та професійної підготовки закладів вищої освіти ДСНС України. Визначено його основні функції, зокрема діагностичну, профілактичну, корекційно-розвивальну, консультативну та просвітницьку. Обґрунтовано, що психологічне забезпечення виступає системним процесом, спрямованим на формування психологічної стійкості, резильєнтності, емоційної саморегуляції, комунікативної компетентності та здатності до ефективного прийняття рішень у стресових умовах.

Особливу увагу приділено специфіці організації психологічного забезпечення у закладах вищої освіти ДСНС, яка зумовлена професійною спрямованістю підготовки, необхідністю поєднання теоретичних знань із практичними навичками діяльності в екстремальних умовах, а також інтеграцією психолого-педагогічних технологій у навчальний процес. Підкреслено значення психологічного супроводу на всіх етапах підготовки здобувачів освіти – від адаптації до умов навчання до формування готовності до професійної діяльності.

Зроблено висновок, що ефективна система психологічного забезпечення у закладах вищої освіти ДСНС є необхідною умовою формування професійно компетентного, психологічно стійкого та готового до діяльності в особливих умовах фахівця цивільного захисту. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою інноваційних програм психологічного супроводу та впровадженням сучасних технологій, зокрема VR-тренінгів, у процес професійної підготовки.

***Ключові слова:** психологічне забезпечення, заклади вищої освіти, професійна підготовка, психологічна готовність, резильєнтність, психопрофілактика.*

Roman Yaremko, Ihor Koval, Karina Dyda. THE ROLE OF PSYCHOLOGICAL SUPPORT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF THE STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE

Abstract. *The article examines the role of psychological support in higher education institutions of the State Emergency Service of Ukraine as an important component of professional training for future civil protection specialists. The relevance of the study is обусловлена increasing demands for individuals' psychological readiness to perform in conditions of heightened risk, uncertainty, and psycho-emotional stress, especially under martial law and frequent emergency situations.*

The essence of the concept of "psychological support" is analyzed within the context of the educational environment and professional training in higher education institutions of the SES of Ukraine. Its main functions are identified, including diagnostic, preventive, corrective-developmental, consultative, and educational. It is substantiated that psychological support acts as a systemic process aimed at developing psychological resilience, emotional self-regulation, communicative competence, and the ability to make effective decisions under stress.

Special attention is paid to the specifics of organizing psychological support in higher education institutions of the SES, which are обусловлені the professional orientation of training, the need to combine theoretical knowledge with practical skills in extreme conditions, and the integration of psychological and pedagogical technologies into the educational process. The importance of psychological support at all stages of training is emphasized—from adaptation to the learning environment to the formation of readiness for professional activity.

It is concluded that an effective system of psychological support in higher education institutions of the SES is a necessary condition for the development of a professionally competent, psychologically resilient, and well-prepared civil protection specialist capable of operating in special conditions. Prospects for further research are associated with the development of innovative psychological support programs and the implementation of modern technologies, in particular VR training, in the process of professional education.

Key words: *psychological support, higher education institutions, professional training, psychological readiness, resilience, psychoprophylaxis.*

Вступ. Психологія як наука щороку стрімко розвивається, а відповідно зростає попит на роботу психологів. Особливо така тенденція спостерігається в країнах, що перебувають в умовах воєнного стану чи стану війни. Вкрай важливою є діяльність кожного із знавців цієї галузі: від психологічної служби в закладах освіти до безпосередньої роботи в екстремальних умовах і в зоні надзвичайних ситуацій. Необхідно розуміти, що для забезпечення ефективної та результативної діяльності в стресових умовах, повинен існувати належний психологічний супровід майбутніх фахівців та спеціалістів з вже наявним досвідом. Саме тому важливо починати ще з початку відбору кандидатів в заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а також допомагати їм адаптуватись до нових умов та долати стрес-чинники, з якими кожен буде стикатись впродовж своєї роботи.

Матеріали та методи. Матеріалами дослідження слугували наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених з проблем психологічного забезпечення професійної діяльності, нормативно-правові документи, що регламен-

тують діяльність Державної служби України з надзвичайних ситуацій, а також аналітичні матеріали щодо функціонування психологічних служб у закладах вищої освіти системи ДСНС України.

Результати. Психологічне забезпечення в навчальних закладах грає вагомую роль в становленні майбутніх професіоналів своєї справи. До прикладу, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності є провідним закладом вищої освіти Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Прерогативою даного навчального закладу є фахова підготовка висококваліфікованих спеціалістів, а отже підходи до навчання та подальшої роботи стрімко модернізуються й підлаштовуються під сучасні потреби, аби відповідати умовам сьогодення [1].

У структурі університету функціонують декілька самостійних відділів, серед яких – сектор психологічного забезпечення. Основним його завданням є створення ефективної системи забезпечення психологічної та психофізіологічної надійності особового складу. Задля дієвого функціонування вищевказа-

ної системи виокремлюють низку завдань та функцій, як-от:

- проведення профорієнтаційної роботи з кандидатами на службу в ДСНС і навчання у відповідних закладах освіти;

- здійснення професійно-психологічного відбору кандидатів на службу цивільного захисту;

- виконання поглибленого психологічного вивчення осіб рядового складу та кандидатів на керівні посади університету, а зокрема надання психологічних рекомендацій;

- впровадження різноманітних форм професійно-психологічної підготовки особового складу;

- формування у працівників відповідних професійно-важливих якостей, психологічної стійкості, резильєнтності, життєстійкості, навичок безпечної поведінки, вміння вирішувати свої психологічні проблеми та навичок асертивного спілкування;

- вивчення соціально-психологічного клімату в підрозділах університету та надання консультативної допомоги в разі виявлення несприятливих обставин в колективі;

- проведення психопрофілактичної роботи, що спрямована на зміцнення та відновлення соціально-психологічного благополуччя та здоров'я курсантів(-ок) і працівників навчального закладу;

- проведення психопрофілактичної роботи, спрямованої на попередження виникнення особистісної дезадаптації, деструктивної поведінки, а зокрема виникнення суїцидальних тенденцій та намірів;

- здійснення організаційних і методичних заходів щодо посилення впливу психологічного забезпечення на досягнення позитивних результатів службової діяльності підрозділів закладу освіти.

Втім, на території ЛДУ БЖД працює психолого-тренувальний полігон, метою якого є спеціальна підготовка осіб до дій в особливих умовах, на кшталт пожеж, техногенних аварій та катастроф, природних катаклізмів та ін. Завдяки полігону проводиться навчання правил поведінки в нетипових ситуаціях та відпрацювання навичок саморяттування,

саморегуляції та надання першої домедичної і психологічної допомоги. Окрім цього, працівниками одної з чинних кафедр цього університету, а саме практичної психології та педагогіки, складено комп'ютеризований комплекс психодіагностичних методик, які оцінюють фізіологічний та психоемоційний стан особистості.

Психолого-тренувальний полігон комплектується елементами пересування в обмеженому просторі з можливістю застосування: аварійного освітлення, штучного диму, звукової імітації надзвичайної ситуації. Смуга складається з трьох ділянок: резервуар, термічна зона, лабіринт.

Резервуар – призначений для підготовки всіх категорій фахівців з використанням засобів індивідуального захисту органів дихання і спеціального захисного одягу до проведення аварійно рятувальних робіт і рятування людей з резервуарів та спеціальних ємкостей. Тренажер виконаний у вигляді компактної копії резервуар а і забезпечує ефективність навчального, тренувального та науково дослідного процесу відповідно до сучасних вимог підготовки фахівців. Тренажер містить такі елементи: куполоподібні елементи з віконним отвором і 2-ма перегородками, 2 люки, 2-і зовнішні і 2-і внутрішні драбини, платформа і поручень.

Термічна зона – призначена для перевірки витривалості людини під час дії підвищеної температури в приміщенні. В зоні температура може регулюватися з пульта управління. Максимальна температура +60°C. Тестування в термічній зоні центру сприятиме покращенню профвідбору працівників-рятувальників, а також буде корисним для навчання населення, дітей в умовах підвищених температур, надання допомоги при теплових ударах тощо.

Лабіринт - складається з таких імітаційних об'єктів:

- вузькі лази різних конфігурацій;
- люки;
- сходи;
- імітація трубопроводу.

Маршрути руху визначаються за допомогою системи покрокового контролю, яка

встановлена на пульті керівника заняттями, а контроль за проходженням здійснюється за допомогою відеоспостереження [2].

Нещодавно свою роботу розпочала лабораторія екстремальної психології та реабілітації, яка зосереджена на дослідженні, розробці та впровадженні психологічних підходів і методик для підтримки людей, які переживають чи вже пережили екстремальні ситуації. Основною метою є забезпечення ефективної психологічної допомоги, сприяння адаптації, реабілітації та відновленню психічного здоров'я. Лабораторія працює, об'єднуючи академічні знання, сучасні методики й практичний досвід для досягнення максимальної ефективності [1].

Варто зазначити, що у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності на факультеті психології та соціального захисту було створено Центр психологічного відновлення та саморозвитку, метою якого є надання рятувальникам, що проходять службу в небезпечних умовах, сили та впевненості для подолання травматичного досвіду. Центр проводить різноманітні тренінги для підтримки психоемоційного стану, де знання закріплюються практичними навичками релаксації та саморегуляції [1].

Ще одним закладом вищої освіти, що готує майбутніх рятувальників та рятувальниць є Національний університет цивільного захисту України, що розташовується в м. Черкаси, є провідним закладом вищої освіти Державної служби України з надзвичайних ситуацій. За роки існування університету заклад успішно підготував більше 40 тисяч фахівців пожежно-рятувальної справи, що свідчить про забезпечення якісними освітніми матеріалами, а також про наявність належної психологічної підтримки [3].

Наразі в структурі університету працює психологічна служба, на яку відведене відділення (*сектор з 2009 року*) психологічного забезпечення, що бере свій початок ще від 2003 року. Як зазначається на сайті закладу, станом на сьогодні сектор є самостійним управлінським підрозділом університету [4]. До основних його обов'язків входить здійс-

нення психологічного забезпечення службової діяльності та навчально-виховного процесу, а також професійно-психологічний відбір на службу чи навчання. Оскільки здобувачі вищої освіти в закладах зі специфічними умовами навчання будуть працювати у нелегких умовах та піддаватимуться багатьом стресовим факторам, необхідністю є врахування індивідуально-психологічних властивостей та якостей особистості. Варто зазначити: те, що буде легко виконати для одного індивіда, для іншого стане справжньою проблемою та перешкодою на шляху самореалізації і розвитку в майбутній професії. Саме тому проведення професійно-психологічного відбору є надзвичайно важливим компонентом в діяльності психологічної служби, що, відповідно, збільшує вагомість психологічного забезпечення в структурі ЗВО.

Говорячи про основну діяльність сектору психологічного забезпечення в НУЦЗУ, виділяють наступні напрямки:

1) надання допомоги керівникам усіх рівнів щодо створення ефективної системи забезпечення психологічної надійності особового складу;

2) сприяння поліпшенню кадрового потенціалу підрозділів університету;

3) сприяння покращенню якісного складу керівної ланки університету;

4) проведення тренінгових занять, направлених на формування у курсантів відповідних професійно-важливих психологічних якостей, психологічної стійкості, навичок безпечної поведінки тощо;

5) вивчення соціально-психологічного клімату в колективах;

6) проведення психопрофілактичної роботи, спрямованої на зміцнення й відновлення соціально-психологічного благополуччя працівників;

7) здійснення організаційних і методичних заходів щодо посилення впливу психологічного забезпечення на досягнення позитивних результатів службової діяльності;

8) психолого-педагогічне супроводження навчально-виховного процесу в університеті [4].

Отже, всі вищевказані напрями діяльності спрямовані на забезпечення морально-психологічної підготовки; формування стресостійкості, здатності критично та раціонально мислити в екстремальних умовах; а також на покращення професійних навичок особового складу, стабілізацію соціального клімату в колективі, полегшену адаптацію курсантів до навчальних умов тощо.

Також в Україні до сьогодні функціонує навчально-наукова Лабораторія екстремальної та кризової психології, яка була створена на базі НУЦЗУ в 2006 році. До основної діяльності лабораторії належить:

- здійснення наукових досліджень в галузі екстремальної та кризової психології;
- розробка та удосконалення нормативно-правової бази, що регламентує діяльність служби психологічного забезпечення персоналу ДСНС України;
- проведення цілеспрямованої екстремальної професійно-психологічної підготовки персоналу ДСНС України з використанням спеціальних психотренінгових програм;
- розробка і впровадження в практичну діяльність сучасних психотехнологій роботи з кризовою особистістю і вирішення психологічних проблем [5].

Важливо підмітити, що фахівцями Лабораторії було розроблено алгоритм роботи психолога в зоні НС, а також перелік необхідних речей, для покращення надання екстреної психологічної допомоги («валіза психолога»). Саме це регламентовано в наказі МВС України від 31.08.2017 № 747 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій» [6].

На базі Національного університету цивільного захисту діє тренінговий центр – Центр впровадження психотренінгових технологій (ЦВПТ), де тренерами є фахівці Лабораторії екстремальної та кризової психології. Власне це є не менш важливим компонентом діяльності психологічної служби, оскільки сучасні психотренінгові технології допомагають у підготовці, супроводі та відновлювальному періоді осіб рядового та начальницького

складу ДСНС України. Наприклад, до структури центру входять наступні складові:

- Кімната катастроф: призначена для формування стресостійкості, нейтралізації посттравматичного розладу (ПТСР), навчання надання першої психологічної допомоги (ППД) собі та постраждалим.
- Кімната релаксації: сприяє відновленню психологічних ресурсів, а також зняттю психологічного напруження та психосоматичних блоків.
- Конференц-зала: слугує для проведення соціально-психологічних тренінгів різного характеру.
- Кімната для проведення кава-брейку: призначена відповідно для перерви на кавові напої та ін. [5].

Яскравим прикладом успішної роботи ЦВПТ є проведення циклу тренінгів з екстремальної психологічної підготовки для майбутніх рятувальників. Один з тренінгів відбувся в період з 24 по 25 лютого 2021 року, учасниками якого були здобувачі вищої освіти факультету оперативно-рятувальних сил. Під час тренінгової роботи використовувалась комп'ютерна симуляція ліквідації надзвичайних ситуацій, що були зумовлені причинами різного походження, зокрема й пошкодження критичної інфраструктури. Окрім цього було реалізовано моніторинг психофізіологічного стану курсантів та рівня їхнього стресу впродовж всього тренінгу. Також, як вказується на сайті Лабораторії, більшість соціально-психологічних тренінгів, що проводяться, є авторськими розробками самих фахівців, які набули достатньо досвіду з надання екстреної психологічної допомоги [3].

Цікавим фактом є те, що психологи Лабораторії працюють не лише з особами рядового та начальницького складу ДСНС України і цивільним населенням, а зокрема й з фахівцями сектору безпеки і оборони. До прикладу, було проведено бінарне заняття «Психологія екстремальної діяльності військовослужбовців» 19 травня 2021 року на прохання керівництва Національної академії Національної гвардії України. Учасниками події стали курсанти-психологи, які навчаються в названому

закладі. Заняття було проведено на базі Центру впровадження психотренінгових технологій Національного університету цивільного захисту України, де курсантам дали можливість ознайомитись з власне Центром, а також з різними варіантами проведення різноманітних соціально-психологічних тренінгів. Під час роботи розглядалися не лише теоретичні, а й практичні питання, які супроводжують діяльність психолога НГУ під час виконання різноманітних завдань за призначенням [5].

Варто зазначити, що відповідно до вимог наказу МВС України від 19.07.2023 № 594 «Про затвердження Порядку взаємодії психологів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної поліції України під час дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях з питань надання психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій», психологи сектору психологічного забезпечення зокрема входять до позаштатної мобільної групи екстреної психологічної допомоги ДСНС України. Їхнім провідним завданням є робота з постраждалим населенням і рятувальниками у кризових та надзвичайних ситуаціях (НС) [7; 8].

Висновки. Отже, розглянувши на прикладі діяльності провідних закладів вищої освіти

Державної служби України з надзвичайних ситуацій, є змога детальніше ознайомитись з роботою психологічного забезпечення, а також її суттю в загальних рисах. Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що до провідної ролі психологічної служби у поданих закладах вищої освіти відноситься: професійно-психологічний відбір на службу, психологічна підготовка та супровід осіб рядового та начальницького складу, здійснення заходів психопрофілактики та запобігання конфліктам у колективах, надання психологічної допомоги чи підтримки. Наявність винятково якісної освіти чи проведення виключно інтерактивних занять в навчальному закладі не завжди зможуть допомогти реалізуватись в майбутній професії, оскільки справжній спеціаліст повинен мати не лише відповідні знання та навички, а зокрема бути психологічно підготовленим і морально стійким до впливу найрізноманітніших стрес-чинників, а особливо якщо діяльність напругу пов'язана з роботою в екстремальних умовах та надзвичайних ситуаціях. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою інноваційних програм психологічного супроводу та впровадженням сучасних технологій, зокрема VR-тренінгів, у процес професійної підготовки.

Список використаних джерел:

1. ЛДУ БЖД. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. URL: <https://ldubgd.edu.ua/> (дата звернення: 14.10.2025)
2. Коваль М. С., Коваль І. С. Професійно-психологічний супровід рятувальників в умовах ризику: навчально-методичний посібник з організації та проведення тренінгу / автори М. С. Коваль, І. С. Коваль. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. С. 108–110.
3. Головна. Національний університет цивільного захисту України. URL: <https://nuczu.edu.ua/ukr/> (дата звернення: 14.10.2025).
4. Сектор психологічного забезпечення. Національний університет цивільного захисту України. URL: <https://nuczu.edu.ua/ukr/sector-psykholohichnoho-zabezpechennia> (дата звернення: 14.10.2024).
5. Головна | Екстремальна та кризова психологія. Навчально-наукова лабораторія екстремальної та кризової психології. URL: <http://extrpsy.nuczu.edu.ua/> (дата звернення: 14.10.2025).
6. Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій : Наказ МВС України від 31.08.2017 р. № 747. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-17#Text>
7. Про затвердження Порядку взаємодії психологів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної поліції України під час дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях з питань надання психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій: Наказ МВС України від 19.07.2023 № 594.
8. Яремко Р. Я. Особливості професійної діяльності психологів ДСНС України в умовах воєнного стану. Виклики толерантності в умовах російської воєнної агресії : матеріали Всеукраїнської науково-дискусійної платформи, яка приурочена до Міжнародного дня толерантності, м. Кропивницький, 16 листопада 2023 року. Кропивницький : ДонДУВС, 2023. С. 87–91.

References:

1. Lvivskyi derzhavnyi universytet bezpeky zhyttiediialnosti. [Lviv State University of Life Safety]. Retrieved October 14, 2025, from <https://ldubgd.edu.ua/> [in Ukrainian].
2. Koval, M. S., & Koval, I. S. (2022). Profesiino-psykholohichniy suprovid riatuvalnykiv v umovakh ryzyku: navchalno-metodychnyi posibnyk z orhanizatsii ta provedennia treninhu [Professional psychological support of rescuers under risk conditions: Educational and methodological manual for training organization and implementation] (pp. 108–110). Lviv State University of Life Safety. [in Ukrainian].
3. National University of Civil Defence of Ukraine. (n.d.). National University of Civil Defence of Ukraine. Retrieved October 14, 2025, from <https://nuczu.edu.ua/ukr/> [in Ukrainian].
4. Natsionalnyi universytet tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. [National University of Civil Defence of Ukraine.]. Sector of psychological support. <https://nuczu.edu.ua/ukr/sector-psykholohichnoho-zabezpechennia> [in Ukrainian].
5. Ekstremalna ta kryzova psykholohiia. [Educational and Research Laboratory of Extreme and Crisis Psychology]. *Extreme and crisis psychology*. Retrieved October 14, 2025, from <http://extrpsy.nuczu.edu.ua/> [in Ukrainian].
6. Ministry of Internal Affairs of Ukraine. (2017). Pro zatverdzhennia Poriadku psykholohichnoho zabezpechennia v Derzhavni sluzhbi Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii : Nakaz MVS Ukrainy vid 31.08.2017 r. № 747. [On approval of the procedure for psychological support in the State Emergency Service of Ukraine] (Order No. 747, August 31, 2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-17> [in Ukrainian].
7. Ministry of Internal Affairs of Ukraine. (2023). Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii psykholohiv Derzhavnoi sluzhby Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii ta Natsionalnoi politsii Ukrainy pid chas dii voiennoho stanu v Ukraini abo v okremykh yii mistsevostiakh z pytan nadannia psykholohichnoi dopomohy postrazhdalym vnaslidok nadzvychainykh sytuatsii: Nakaz MVS Ukrainy vid 19.07.2023 № 594 [On approval of the procedure for interaction between psychologists of the State Emergency Service of Ukraine and the National Police of Ukraine during martial law regarding psychological assistance to victims of emergencies]. [in Ukrainian].
8. Yaremko, R. Ya. (2023). Osoblyvosti profesiinoi diialnosti psykholohiv DSNS Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. [Features of professional activity of psychologists of the State Emergency Service of Ukraine under martial law]. In *Challenges of tolerance under the conditions of Russian military aggression: Proceedings of the All-Ukrainian scientific discussion platform* (pp. 87–91). Donetsk State University of Internal Affairs. [in Ukrainian].

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 23.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 31.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026